

שבת כט: (המשנה) עד לא: (המשנה)

ביאורי מושגים
 מלאכה שאינה צריכה לגופה - מלאכה שהאדם מבצעה לשם תכלית מסוימת (שגם בה יש בה תיקון ולא קלקול) אלא שתכלית זו אינה התכלית שאליה התכוונה התורה כשאסרה את המלאכה.
 בהגדרת מלאכה שאינה צריכה לגופה נחלקו הראשונים:
 1. רש"י - מלאכה שבאה לפתרון בעיה צדדית ולא כדי ליצור יצירה חדשה.
 2. תוס' - מלאכה שנעשית לתכלית שונה מהתכלית שלה שימשה המלאכה הנ"ל במשכן.
 3. רמב"ן - מלאכה שנעשית לסילוק נזק ולא לתכלית חיובית (ייתכן שזוהי גם כוונת רש"י).
 ר' יהודה ור' שמעון נחלקו האם מהתורה חייבים על מלאכה כזאת (כולם מודים שמדרבנן ודאי אסור).

משנה

החיבור צריך להיות מקצועי אף שאין צורך שזה יעשה דוקא ע"י בעל המקצוע.

האם מותר להוסיף (בע"ש) תא מילוי לנר:
 ר' יהודה: מותר בין אם תא המילוי מטפף מאליו ובין אם הפתילה שואבת ממנו בעצמה את השמן.
חכמים: אסור, אלא אם כן תא המילוי מחובר היטב לנר.

הרצפה האסורה:
 למרות שהחשש שייך רק במקום לא מרוצף, גזר ר' יצחק בן אלעזר לאסור גם במקום מרוצף.

הספסל האסור:
 עולא: המח' היא רק בספסלים קטנים, בספסלים גדולים שאותם לא ניתן להרים גם ר' יהודה מתיר.
 ר' ירמיה רבה: המח' היא רק בספסלים גדולים בספסלים קטנים שאותם ניתן להרים גם ר"ש אסור.

האם מותר לגרור ספסל שייתכן וגרירתו תעשה חירץ בקרקע:
 ר' יהודה: אסור - דבר שאין מתכוון אסור.
 ר' שמעון: מותר - דבר שאין מתכוון מותר.

דעת ר' ירמיה רבה נדחתה - לגבי כלאים - אנו רואים שר"ש מתיר דבר שאינו מתכוון גם כשיש ברירה אחרת!

משנה

המכבה את הנר:
מפני ליסטים, חולה, רוח רעה או גויים: פטור.
חס על הנר, על השמן או על הפתילה: חייב.
ר' יוסי: חס על הנר או השמן - פטור, חס על הפתילה - חייב.

בכל המקרים הללו יש סכנת חיים. לכן גם מותר לכבות לכתחילה.

בברייתא מופיעה דעה אחרת, לפיה אין לכבות בשביל חולה אבל אם כיבה פטור.
 דעה זו היא דעת ר"ש והיא מתייחסת לחולה שאינו מסוכן.
 לכתחילה אין לכבות בשבילו, אבל זוהי מלאכה שאינה צריכה לגופה ולכן אם כיבה פטור.

טעמו של ר' יוסי:
אפשרות א':
 החיוב על מכבה הוא רק כאשר מכבה על מנת להדליק באותו חפץ, אחרת זה נחשב מקלקל.
אפשרות ב':
 ר' יוסי סובר כר"ש הפוטר במלאכה שאינה צריכה לגופה.
 ר' יוסי מחייב בחס על הפתילה כיוון ששם זוהי מלאכה הצריכה לגופה.

מלשון המשנה משמע כאפשרות ב'

המורכבות שבעולם

1. אדם חי עדיף על מת כיוון שהוא יכול לקיים מצוות.
אדם מת עדיף על חי בכך שמתחשבים יותר בזכויותיו.
כלב חי עדיף על אדם מת מבחינת ההתחשבות בצרכיו בשבת (ביחס לדין מוקצה).
2. שחוק שיש לרשעים בעולם הזה הוא רע.
שחוק שיש לצדיקים בעולם הבא הוא טוב.
3. שמחה של מצוה היא דבר טוב.
שמחה סתם - מה זו עושה?'
4. בלימוד תורה יש עניין לשמח את התלמידים מצד אחד וגם לדאוג שישבו ביראה לפני הרב.
ניתן לחלק או בין תחילת השיעור (בשמחה) לסופו (ביראה).
או בין הרב (בשמחה) לבין התלמידים (ביראה).
5. כסיל שאומר שטויות סתם - אין לענות לו.
כסיל שטוען כלפי דברי תורה - יש לענות לו.

גישתו של הלל

סבלנותו של הלל הביאה שלושה גרים להתגייר, יש צורך בסבלנות כלפי אנשים גם כשהם חושבים שטויות.

יראת שמים

יראת שמים היא התשתית לעיסוק בתורה. בלי יראת שמים אין שום משמעות ערכית או רוחנית ללימוד התורה.